

TARJÁN TAMÁS

Szentivánéji Vízkereszt

Az Ahogy tetszik
a Katona József Színházban

Shakespeare írói működésének 1594-től 1600-ig számított második korszakában a tragédiás darabok mellett bőséggel, szinte vonulatot alkotva keletkeztek a kalandos történetű, ugyanakkor líraian hangolt szerelmi vígjátékok is. Az angol századvég később be nem teljesült reményekkel kecsegtető politikai dinamizmusa, a társadalom még csorbítatlan önbizalmától áthatott optimista kor-szellem arra készítette az írókat, hogy bátran műveibe fogja a lét roppant gazdagságát, fölmutassa szertelen és végtelen változatosságát. Nem kétséges - ez Shakespeare úr utolérhetetlen zsenialitása, drámáinak örök csodája -: az élet *mindenestül* benne van (külön-külön is) e komédiákban.

...*vagy amit akartok* - az 1600 papírra vetett, korszakzáró érvényű *Vízkeresztet* címének második fele erősen hozzákapcsolja a vele egyazon esztendő-ben született *Ahogy tetszik*hez. Az alkotói szemléletről, a teremtő művész-nek anyagával, tárgyával szembeni boldog-szomorú fölényéről árulkodnak a címek. Shakespeare a létrehozás pillanatában mindjárt el is tolja magától a mű-vet; az olvasóra, a nézőre testálja a meg-ítélés, értékelés dolgát. Mintha széttárná a karját: ő nem felelős semmiért. A darabtitulusokba eleve belefogalmazott *föltételeesség, forgandóság*: a szemléletek és értékek bizonytalansága nem romló aktualitással fejeződik ki a jobbra archetipikus vándormotívumokból és ismerős-ismételt színpadi szituációkból szőtt vígjátékokban.

Az 1596-ra datált *Szentivánéji álmom* a legkiemelkedőbb teljesítménye e komé diasornak. S mert „csupán *álmom*, az „ahogy tetszik”-viszonyulás itt is biztosított az író - meg a néző - számára. Szemünket dörzsölgetve ébredhetünk *föl* a csodásan szörnyű kábulatból, elhessegetve Zubolyként a riasztó emlékfoszlányokat, vagy ráébredhetünk emberlétünk félelmetes és fölemelő titkaira. E darabok mindegyikében a szerző kimond olyas-mit, amit nem hihetünk el neki (mert úgy mondja ki: rajtakapható pontatlansággal, hangsúlyozott sietséggel példá-

ul), s nem mond ki olyasmit, amit pedig hallani szeretnénk (a megnyugtató végki-fejletek és előnyös jellemfordulatok meg-győző magyarázatát többek között). Shakespeare-re általában is jellemző, ám a most említett művekre különösképpen hogy a konkrét szöveg fölött ott lebeg a ki nem mondott - a kimondhatatlan is. Vágyainkról, sejtéseinkről, alig tudott titkainkról: az emberi természet ki nem mondott rejtelméről beszél (hol szentenciázva, hol elhallgatásba, célzásokba burkolózva) a *Szentivánéji álmom*, az *Ahogy tetszik*, a *Vízkereszt*. Szükségtelen kijelenteni: a lehető legkorszerűbb alkotások.

Az e bíráló címeül választott összevonas - *Szentivánéji Vízkereszt* - nem csupán a három vígjáték bizonyos összefüggéseire, rokonságára kívánna utalni. Székely Gábor Katona József színházi *Ahogy tetszik*-rendezésének számos motívuma emlékeztet (talán részben szándékkal is) Orsino, Sebastian, Olivia és Viola históriájára, illetve Demetrius, Lysander, Hermia és Heléna „nyárközépi kalandjaira. Talán nem is olyan nehéz emlékezetünkbe idézni a Várszínház pár évvel ezelőtti *Amit akartok*, *avagy Vízkereszt* című előadását, valamint a hazai és a „vendég” *Szentivánéji álmok* egyikét-másikát. Székely nem utánoz senkit és semmit, hanem a maga igen jó rendezésével újlag megerősíti annak a manapság uralkodó Shakespeare-értelmezésnek a jogosultságát, amely ezek-vel a fergeteges vígjátékokkal is olyképp akar nevetetni, hogy közben állandóan figyelmeztet az emberi lét alapvetően tragikus voltára. Jan Kott nagy hatású

Szentivánéji álmom-elemzése (és Peter Brook nem fakuló emlékü előadása) újra és újra érezteti szellemét Shakespeare más komédiáinak színre vitelében.

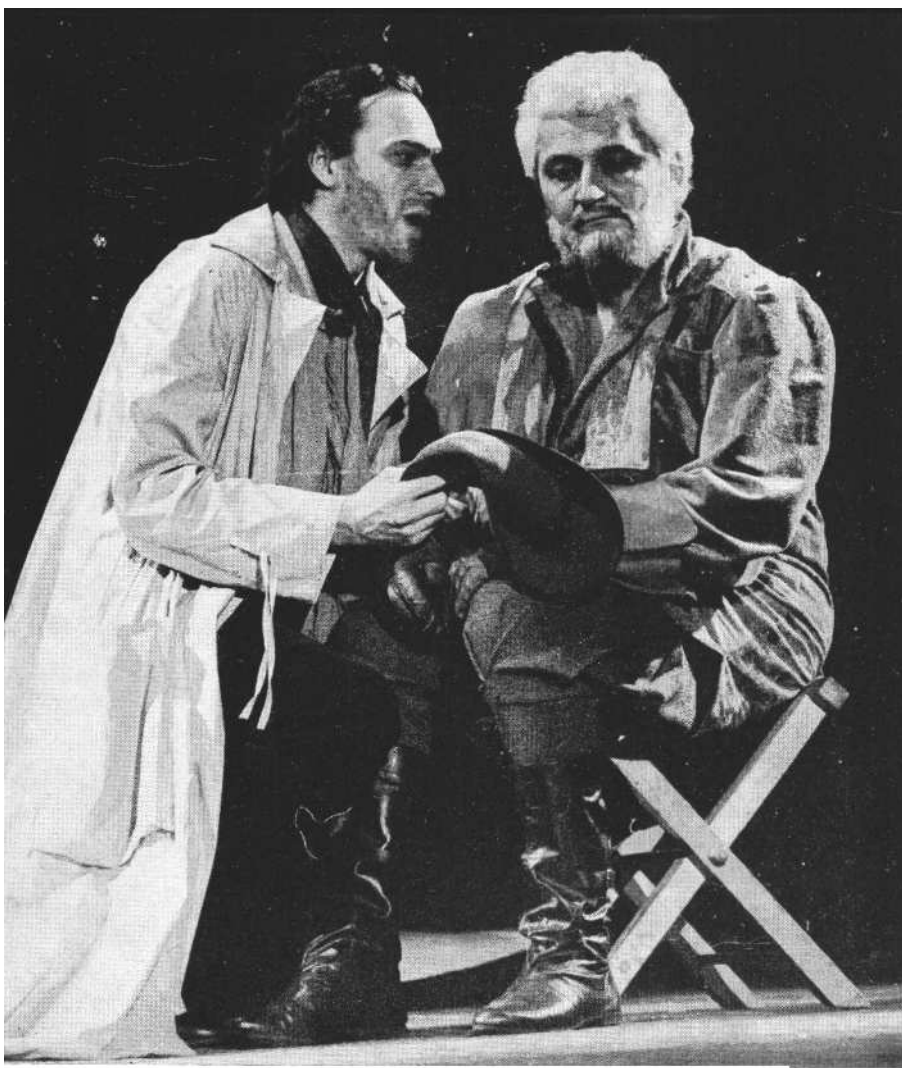
Székely Gábor munkája továbbá azért is nevezhető - persze metaforikusan

„*Szentivánéji Vízkereszt*”-nek, mert nemcsak az *Ahogy tetsziket* állította színpadra, hanem általában Shakespeare-t. Major Tamás Shakespeare-rendezései láttán véljük úgy gyakorta, hogy nem egy darabban: magával az íróval találkozunk; és Ruszt József tudta úgy megformálni a *Troilus és Cressidát*, a *János királyt*, a *Periclest*, hogy valamennyi mű szinte az összes többi is képviselte, s egyetlen előadásba is belesűrűsödtek a shakespearai világ enciklopedikusan rendszerezett motívumai. Székely eltérő úton jár, de az *Ahogy tetszik* fiataljaiban Shakespeare mindegyik ifjú szerelmesét, zsarnokban és a száműzött hercegben mindegyik uralkodóját meg tudja szólaltatni. A méla Jaques-ban mindegyik bölcsét; Próbakőben pedig a Bolondot.

Ahogy maga a darab, az előadás is két különböző karakterű, világosan elválo részre tagozódik. A cselekményes elemeket sietve prezentáló rész (a szünet előtti első fél - a felvonásokat emlegetni itt nem sok értelme lenne) a komorabb, súlyosabb: a politika tart a markában mindenkit, közvetve vagy közvetlenül a trónbitorló Frigyes herceg zsarnoki önkénye szabályozza a cselekedeteket. A szünet utáni előadásfél vidám, játékos, napsütötte: az úgynevezett pásztoridill alig megtartott műfaji keretei között,

Szacsvay László az *Ahogy tetszik* Próbakő-szerepében (Katona József Színház)





Benedek Miklós (Jaques) és Sinkó László (a száműzött herceg) az *Ahogy tetszik*ben

zajlik az évődő szerelmi hancúrozás. Az állótozettek, összetévesztések és a vizszoztalan epekedések miatt igencsak furcsa párok közt. A világitási effektusok kimunkált, céltudatos alkalmazása révén a cselekményes jelenetek színhatása nyomasztó, az erdei képek viszont jobbára fényesek, üdék.

Shakespeare-től éppenséggel nem túl elegáns szerkesztési megoldás, hogy „hagyja szétesni”, két félre különülni a darabot. Székely ezt az el nem tagadható hibát azzal orvosolta, hogy - fölérősítette. Szervesen oda nem tartozó jeleneteket is hozzáigazított a cselekményes részhez, s így két egységes, egymásnak felelő *egészet* komponált. Szimbolikusan főképp, de látványban is a sötét, a fekete uralja a szünet előtti részt, s a világos, a fehér a szünet utáni. Hangsúlyozottabbá válnak az előadás koncepciója, mondanója szempontjából oly fontos helyszínek. A köd, a homály, a kellemetlen hatású világitás a testvérét száműzött herceg palotájára, illetve (kiindulásában rokon a másik történet: Orlandóé) az öccsét atyjuk végakarata ellenére alantas sorba kényszerítő Oliver házára telepszik rá. Az ardennes-i erdőt viszont, ahol az idősebb herceg bujdosol,

fény ragyogja be: a kipirult szerelmesek reményeitől, boldogságától átizzik a tájék. A benne élő személyek jellemzik a vidéket: az emberek képére formálódik a környezet. Megengedhető leegyszerűsítéssel: a Palota és az Erdő áll szemben egymással. A zsarnokság és a szabadság jelképe. Az *udvar*, ahol a gonoszság, a jogtiprás, a rettegés az úr (a birkózóviadal kimenetét előre eldöntenek, mindenkire büntetés leselkedik, a tisztább lelkek csak suttogva mernek szólani stb.) - és a *rengeteg*, ahol a teljes szabadság honos (a száműzött herceg kíséretében valamennyi úr bátran kimondhatja a véleményét, a derék pásztorok megsegítik a rászorultakat, a hely szelleme még a gaz Olivert is arra indítja, hogy jó útra térjen stb.).

Frigyes *bevonult* a palotába, uralkodóként bitorolja bátyja tartományait. A báty *kivonult* az erdőbe: más választása nem volt, ám így a szabadságot választotta. Székely nem éri be azzal a sekélyes gondolattal, hogy az udvar: a hatalom udvara szükségképpen rossz, a rossz hatalomból való kivonulás szükségképpen jó, s hogy az erkölcsi tisztesség csak a hatalom körén kívül, az erdőben lakozik. Megleli Shakespeare „elszört” szavait, jeleit, figuráit a palota árnyalt ábrázol-

lásához, illetve az *erdei udvar* bemutatásához. Nélkülözhetetlenek a kisebb szerepek, nélkülözhetetlenek az epizodisták. Kun Vilmos Le Beau udvarmester képében portretizálja a gyáva becsületességet. Charles, a birkózóbajnok (Újlaki Dénes) vaskos testébe, súlyos agyába egyetlen nehéz gondot, nehéz gondolatot vert bele az élet: neki a fizikuma révén fönn kell tudnia tartani magát és családját. Nem ismer kegyelmet; nem ismerhet. Le Beau gyávasága, Charles (alkata ellenére való) kíméletlensége is a zsarnoki hatalom következményei. A jobb sors-ra érdemesek is idomulnak valamiképpen a rossz uralkodóhoz, a rossz ura-lomhoz: énjük hitványabb vonásait hívja elő a szorító helyzet.

Amint e példákban, úgy a továbbiakban is általános érvénnyel képes megszólalni a jellemek galériáját föltáró Székely. A száműzött herceg azzal a blazírtsággal, egykedvűséggel, türelmes lemondással szemléli-kutatja vele maradt híveit, ami már szinte erkölcstelenség. „Úri módon” törődik bele bukásába, de passzivitása nemigen vet jó fényt „királyi” képességeire, egykori uralkodására. Sinkó László mozdulataiból, a rezzenetlen arcát hirtelen átrajzoló groteszk, kifejező mimikájából sugárzik, hogy ez az elkergetett fenség már nem lepődik meg semmin. Rejtett fájdalommal tűri szeretett lánya távollétét - és akkor sem igen csodálkozik, midőn Rosalinda elébe áll, mint a mesében. Raj-hona Ádám, a száműzött herceg nem örült önkényúr, nem is vérnősző barom - csak hamarosan idősödő férfi, aki - még épp „élte delén” fölverekedte magát a trónusig, és most egyfolytában *éél*. Retteg, mert ereje, erélye, tehetsége, adottságai látnivalóan elégtelenek tartósabb uralma biztosításához. A saját, ki-erőszakolt pozíciójáért és pozíciójától remegő vezető és a bukásában cinikus-szenvtelenné fárado egykori első ember jellemképével a középnemzedékekben ma sem ritka típusokat ragad meg Székely Gábor.

Hogyan szerezte Frigyes a kormány-palcát? Nem tudjuk, nem is érdekesek a részletek. Látjuk, mily nagy gond neki megtartani. Már ameddig: mert csillagában meg vagyon írva a hamari bűnbánás, vezeklés. Alighanem bátyjának nem csekély bajára, hiszen jogos birtokaival együtt az uralkodás nyűgét is vissza-kapja. Holott ő már - kockáztassuk meg - a *Szeget szeggel* Vincentiójának mintájára valószínűleg szívesen ráhagyná alatt-

valóit egy alkalmasnak tűnő helyettesre, s maga álruhában, rangrejtve szemlélőd-ne a nép s az urak közt. Az életkori viszonyok a Katona József Színház elő-adásában nem egyértelműen tisztázottak, nagyjából azonban megállapítható: aki-nek már van némi élettapasztalata (azaz legalábbis amolyan jó negyvenes), az ön-magának és környezetének lassabb tempót diktálva vagy engedélyezve húzód-na el a valódi cselekvéstől, az igazi tevékenységtől. A hatalmát csak fenntartó bitorló, az erdőben berendezkedett szám-űzőt, a riadtan sertepertelő Le Beau, a muzájából birkózó Charles, továbbá az idősebb herceget kísérgető urak közül Amiens és Denis (a verszeteket hangulatosan, de ezúttal kevés zenei invencióval énekelgető, nemegyszer funkciótlaná is váló Cseh Tamás és a mostoha szerepet föl válláló Hollósi Frigyes) is ehhez a mind passzívabb generációhoz tartoznak. Az öreg Csürcsavár Olivér, az iszákos lelkész is csak az enni-innivalót keresi, nem a hit ügyeinek sűrűjét (Sarlai Imre elárvult helyére Garay József lépett). Csak bizonyos fokig jelent kivételt a pástyor Corinnus, ez a rokonszenvesen föld- és birkaszagú kétkezi ember (a mackós Horváth József ismert és megbízható alakításai egyikét nyújtja), akit azonban a rendezés nem tud, nem tudhat, talán nem is akar munkája közben is láttatni. Ma már persze Corinnus nem terelgethet a színpadon igazi nyáját, de az elgondolkodtató, hogy a konkrét tartalmaitól megfosztott, a szó szoros értelmében *színházi* díszlet (később esik még róla szó) a környezet illúziójával együtt a második részben a környezetbe ágyazott tevékenységet: az erdei tisztásokon folytatott állatlegeltetést is számúzta. S vele a világában és munkájában kétely nélkül *otthonos ember* értelmes és a maga módján felhőtlenül szép életének az erdőbe menekültek - meg a nézőtérén ülők - előtt erős jelképiséggel lebegő példáját. Eb-ben a vonatkozásban Corinnus a kulcs-figura. Lehetséges, hogy valamely módon érdemes lett volna egyszerű, tiszta-szívű kedélyesnél többnek: munkájával összeforrt dolgozónak mutatni. Hiszen *részben* épp ez: a saját feladatának eleget tenni nem tudó (alkalmatlan vagy kitaszított) ember dilemmája áll az előadás középpontjában.

Hajlott kora és hibátlan tisztessége révén Olivér Orlandóhoz pártoló öreg szolgája, Ádám, kirí a főntebbi „passzívok” sorából. Ő már nem képes dolgoz-

ni, de ez a Toldiból ismerős Bence-típus - minden szavával, mozdulatával „Megkapod”-ja elhangzik, így folytat-já: serénykedni, használni szeretne. Az ősz hajúra maszkírozott Páp Zoltán tiszta, de nem különösképp erőteljes játékába a Firszek örök *szolgahűsége* is belevegyül. Meg ami ennél erkölcsileg sokkalta több: a *szolgálat* halálíg tartó vágya-parancsa. Esetleg ez a karaktervonás magyaráz-hatja az egyébként meglepő fordulatot: a külsejében szinte megifjult Ádám egy-szer csak gitárt ragad, s maga is verset énekel. A hercegek, nagyurak, kisebb urak és a Corinnus képviselte erdeiek serege te-hát lényegében középkorúnak és lénye-gében passzívnak mondható. Velük perel a fiatal szerelmesek fáradhatatlan és szertelen küzdése, amely a szív jogain túl nem csekély részben társadalmi jogokért is folyik. (A gonosz Olivér a végső s csak ironikusan érthető elrendeződés pillanatában csatlakozik hozzájuk, fondorkodó koravénből visszafiatalodva azzá, ami valóban kell legyen: lobogó érzelmű ifjúvá.) Mielőtt azonban a passzív javakorabeliekkel szembefordított aktív kamaszembereket szemügyre vennénk, a számúzott herceg kíséretében levő „mélá” Jaques-ról és a Rosalindáék nyomában baktató róbakó bolondról kell ejtenünk pár szót. A kortalanokról.

Székely is - amint általában az *Ahogy tetszik* rendezői - kivételes gonddal alakítja-alakíttatja a végső életigazságokat ars poetica-érvénnyel kimondó két figurát. „Oh, bár bolond lehetnék! Minden becsvágyam a tarka kabát” mondja a híres sorokban Jaques, s ami-

kor hercegének kurta és többértelmű „Megkapod”-ja elhangzik, így folytat-já: „Más semmit sem akarok; / Föltéve, ha kigyomlálsz az agyadból / Minden giz-gaz hitet, amely szerint Bölcs volnék. S mi kell még vele? Szabadság, A szél nagy szabadalma: bárkinek / Arcába fujni; így tesz a bolond is: / És az

Legjobban nevesen legjobban, akit Legjobban a feldühítek ... Öltöztess bohócna s engedj beszélnem, Ahogy akarok - ki-pucolom én megfertőzött világ ronda testét, / Csak szedje gyógyszerem türelmesen.” (Szabó Lőrinc fordítása., a 11. fel-vonás 7. színe.) Benedek Miklós mára azon színészünk-ké érett, aki talán minden-ki másnál alkalmasabb e megrendítően mulatságos, megformálhatóan *szánni* való Jaques megformálására. Nemcsak az alak külső burkát hozza, illetve teremti meg, nemcsak a jópofa, fura figurát, akiért a közönség mindig hálás, de a lélek tartományait, a sajátosságos magatartás indokait is szinte maradéktalanul föltérképezi. Elég néhány replikája, hogy tudjuk: ez az ember azért ad sebeket, mert maga is vérzik. Nyersen prófétál hogy leplezze érzelmességét. Magányát orvosolja azzal, ha elver maga mellől mindenkit. Sírni és nevetni egyszerre kell rajta, oly-annyira életidegen; épp ezért mer és tud az Életről filozofálni. Bölcs egy „há-lyogkovács” módjára. Mit is remélhet-ne attól, ha szavainak metszőkésével leoperálná az emberiség szeméről a hályo-got? Érdemes látni tán, amit lát, ő, a bolond tarka kabátjára vágó? Benedek erejéből jócskán futja, hogy mindezeket a bonyolult kettősségeket finoman érez-

Gáspár Sándor (Orlando), Csonka Ibolya (Célia) és Udvaros Dorottya (Rosalinda) (Iklády László felvételei)



tesse, s némi kis „magafeledkezéssel” tovább dústíva, már tökéletes is lehetne a méla Jaques.

A bölcs bolond akar lenni - a bolond bölcselkedik. Szacs vay László Próbakője, ha lehet, még nagyszerűbb. A színész sorozatban játssza hosszú ideje a faarcú bohócokat, s valami újat mindig ki tud találni. Most azt, ahogyan a száműzött herceg udvarából a száműzött herceg „udvarába” nem saját akaratából megtérő bolond ítélkezik maga s köre fölött azzal is, hogy a Juci iránti nemtelen szerelemre kárhoztatja magát. Szacs vay csip-csup mozdulatok tömegével, aprózó mimikus effektusokkal jellemzi ezt a sok kicsi gondolatból, sok kicsi érzésből összeálló szerencsétlen flótást - s azt is megéreztetni, hogy annak nagysága a saját kicsiségének szomorú és vállalt tudásából ered. Próbakőt újra és újra erő szállja meg saját erőtlenségének, tehetetlenségének fölismerésétől. Szacs vay László a szituációk kívánalmi szerint hol fölmagasodik, mosolyt fakasztón kihúzva, illetve magát - hol meggörnyed, beleroskad helyzetébe és tudásába. Fizikailag is tanítani valóan, lelkileg is nagyszerűen *harmonikázza végig az előadást.*

A morális aktivitás és a cselekvésbeli passzivitás egyszerre sajátja Jaques-nak és Próbakőnek. Végző választásuk ellentétességében egymást kiegészítő és logikus. Jaques a trónjára visszatérő herceg erdei barlangjába veszi be magát, hogy a társadalmi élet „unalma” helyett töprengő remekként pereljen önmagával végeláthatatlanul. Próbakő házassodik.

Nősül a bolond, bolondok, akik nősülnek - Székely Gábor rendezésében a zárókép négy ifjú párjának máris partnert cserélő nászi kőrtánca arra int: ahol nem boldog a köz, ritkán lehet boldog az egyes. Ahol a trónon herceget lehet oda és vissza cserélni, ott férjet, feleséget se *kunaszt.* (Hasonló felfogással lehetett találkozni Iglódi István korábban említett Vízkeresztjének fináléjában.) Pár jelenettel előbb már annak is tükröt tartott az *Ahogy tetszik*, micsoda mélységeket nyithat meg a szerepek és nemek cseréje. A Rosalindába bolondulásig szerelmes Orlando a leány próbára tevő csele folytán a fiúnak öltözött Rosalinda kegyeit kereste egyre hevesebben. Vagyis Ganymedest szólítja Rosalindának, s bár Ganymedes valóban Rosalinda, ez mit sem változtat a tényen: Orlando egy vele-korú fiúnak udvarol. Meg is csókolja.

E csók „álmából” majd az átöltözés és a csel kiderülte után fog ébredni. Akkor sejtheti meg igazán, hogy az ajkak e bizarr találkozásokkor érzett áramütés ugyan-az, mint ami a számárfejes Zubollyal egyesülő tündérkirálynét, Titániát járja át Szentivánéj varázslatában.

Udvaros Dorottya (Rosalinda) és Csonka Ibolya (Célia), a két unokatest-vértestvérbarátnő egymást mulják fölül a játékban. Udvaros egy-két, véletlenszerűnek tekinthetően halványabb színpadi és filmszerep (vagy a túlfoglalkoztatás kipihenése) után újra az, akinek a közönség gyors pár esztendő alatt megszerette. Gazdag, sokszínű, súlyos tartalmú asszonyiség és emberség, szabálytalanul szép külsőben. Rosalindája felnőtté okosodik-szomorodik az est három órája folyamán. Apja lánya, a száműzött hercegé: az a környezetét figyelő árgus szemmel, ő szerelmesével kísérletezik. Meddig fogja ezt bírni Orlando? Kézfogó után - és a palotában - már nem lehet a fákat teleaggatni, kiplakátozni fűzfakölteményekkel. Csonka Ibolya most is az az életteli, életközeli, alkatában és stílusában is *realista* fiatal színész-nő, akiből nem sok szaladgál bizonyos típusokat erősen nélkülöző színpadjainkon. Olyan intenzitással vesz részt a játékban, olyan szótlanságának, várakozásainak gyakori perceit is minden nehézség nélkül, a darabhoz szervesen kapcsolódó-segítő jelenléttel tölti ki.

Molnár Piroska nehezen boldogul Juci hálátlanabb szerepével. A rendező is túlságosan bízott abban, hogy a színész-nő arcára festett rózsák önmagukban is elegendők a kedvesen nehézkes parasztlány megteremtéséhez. Csomós Mari sem az igazi Phoebeként. A szenvedély, a néma rajongás, az üldöző gerjedelem, amivel a fiúnak vélt Rosalindán csügg, több teret és időt kérne magának; egy-egy pillanatra így is megrendítő.

Minden társulatban - a Katona József Színház jelentékeny erejű, tehetségtű gárdájában is lehetnek szereposztási nehézségek. Akad további egy-két eset is, amikor színész és figura nem egészen találkozott egymással. Balkay Géza nemigen barátkozik meg Olivérrel, s néhány ismerős megoldást nem számítva tulajdonképpen semmilyenre se veszi a gaz bátyát. Puskás Tamás alighogy a Jucit hiába bálványozó Vili parasztleányként esetlenkedett (*ügyesen*) a színpadon, már-is Olivér és Orlando testvére-Jakabként kell újra megérkeznie. A két szerepecske

túlságosan közel esik egymáshoz, együttes kiosztásukat sem társulati gond, sem erőszakolt koncepció nem magyarázhatja. Eperjes Károly „nagyon tud-ja” a Silvius-féle derék, bumfordi legényeket. Most is.

Gáspár Sándor hónapról hónapra teljesedő színészi talentuma kiérdemelte, hogy új színháza sorozatban bízva rá a főszerepeket. Orlandójában a balfácán épp oly meggyőző, mint amennyire mulatságos; a szerelmi csetlés-botláshoz jól keveri és jól elegyíti a társadalmi lázadás másfajta színeit. Gáspár ifjú hős és ifjú komikus tud lenni egyszerre. Pontosan azt nyújtja, amire Székely eltervezetten Ianus-arcú előadásában szükség van. A Katona József színházbeli *Ahogy tetszik* ugyanis leginkább a forgandóság, a változandóság, az élet minden terét belengő kíméletlen föl-le hintajáték darabja.

Székely László díszletének látszólag egyszerű, de rafináltan működő körfüggőnyei is ezt a gondolatot nyomatékosítják. Hol alászállnak, hol föl húzódnak e függőnyrétegek, változatosan tagolva a néha más kiegészítő elemet is tartalmazó teret. A legtágabb ölelésű, festményszerű leghátsó drapéria ritkán látható, s ha igen, ábrájával tudatosítja, hogy színházban vagyunk. Színházban, ahol a Jóról és a Rosszról, az Értékesről és a Talmiról, a Maradandóról és a Múlóról, a Szépről és a Rútról, az Erkölcösösről és az Erkölcstelenről meditáló rendező - színészei, munkatársai (köztük a még nem említett Vágó Nelly jelmez-tervező, Duró Győző dramaturg és Thuróczy Katalin asszisztens) segítségével - az Udvart és az Erdőt fordította szembe egymással. Nem misztifikálta az előbbit, nem idealizálta az utóbbit. Egyszerre tekintett az önmagában is megosztott kettőre. Nézte, megnézte, megmutatta őket. Hogy kipucolhassa a megfertőzött világot; hogy legyen szabadság.

Legyen szabadalma a szélnek.

Shakespeare: Ahogy tetszik (Katona József Színház)

Fordította: Szabó Lőrinc. Dramaturg: Duró Győző. Díszlet: Székely László. Jelmez: Vágó Nelly. Zene: Cseh Tamás. Rendező: Székely Gábor.

Szereplők: Sinkó László, Rajhona Ádám, Cseh Tamás, Hollósi Frigyes, Benedek Miklós, Kun Vilmos, Ujlaki Dénes, Balkay Géza, Puskás Tamás, Gáspár Sándor, Papp Zoltán, Szacs vay László, Garay József m. v., Horváth József, Eperjes Károly, Udvaros Dorottya, Csonka Ibolya, Csomós Mari, Molnár Piroska.